

apadhatatlan szellemének forrása és sokan a tanítványok közül a Mester átszellemült arcára néztek és aztán félrefordultak és szemeik megteltek könnyekkel.

— „Három fogadást tettem“, — ismételte előttem többször az én halhatatlan barátom. — „So hassem fogom változtatni vallásomat, családi nevemet és hazámat“.

Ezt a három fogadalmat be is tartotta. Itt fog nyugodni ebben a földben az a férfi, aki életében annyi dicsőséget szerzett vallásának, nevének és ennek a földnek.

Goldziher Ignác tudományos címei.

Goldziher Ignác haláláról a budapesti kir. magyar tudományegyetem a következő gyászjelentést adta ki:

A budapesti királyi magyar tudományegyetem rektor magnifikusa és tanácsa, ugyszintén a bölcsészettudományi kar tanári testülete mély fájdalommal tudatja, hogy Goldziher Ignác, magyar királyi udvari tanácsos és bölcsészeti doktor, sémi filológia nyilvános tanára, a Magyar Tudományos Akadémia rendes és igazgatótanácsának tagja, első osztályának elnöke, nyelvtudományi és klasszika-filológiai bizottságának tagja, a cambridgei egyetem tiszteletbeli doktor litteraruma, az aberdeeni egyetem tiszteletbeli doktor jurisa, a kopenhágai tudományos akadémia, a szentpétervári császári tudományos akadémia, a berlini Königlische Preussische Akademie der Wissenschaften, a göttingeni Königlische Gesellschaft der Wissenschaften, a British Academy, az amsterdami királyi tudományos akadémia, a madridi Real Academia de la Historia, a baszori királyi tudományos akadémia levelező tagja, a holland-indiai Kor, Instituut voor Daal-Laand en Volkenkunde, a Yevish Historical Society of England és a párisi Societé Asiatique külföldi, a budapesti filológiai társaság, a Deutsche Morgenländische Gesellschaft, a Royal Asiatic Society, a kalkuttai Asiatic Society, az Institut Egyptien, az American Oriental Society, a helsingforsi finn-ugor társaság, a stockholmi vallástörténeti társaság tiszteletbeli tagja, a nyolcadik nemzetközi orientalista kongresszus (1889) nagy aranyérmének tulajdonosa, a konstantinápolyi magyar tudományos intézet igazgatótanácsának, a magyar keleti kulturközpont elnöki tanácsának, a Magyar Néprajzi Társaság, a Felső Oktatási Egyesület és a lipcei Deutscher Verein zur Forschung Palestinas választmányi tagja, a Congres International de Histoire des Religions és a nemzetközi orientalista kongresszus állandó központi bizottságainak tagja és több ízben osztályelnöke, a bölcsészettudományi kar volt dékánja stb. folyó évi november hó 13-án életének 71-ik és egyetemi tanárságának ötvenedik évében elhunyt. A megboldogult földi maradványai november 15-én délelőtt féltizenegy órakor fognak az izraelita hitvallás szertartásai szerint a Magyar Tudományos Akadémia előcsarnokából a rákoskereszturi izraelita temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Budapest, 1921. évi november hó 14-én. Az örök világosság fényeskedjék neki!

Zsidó temetés az Akadémiából.

Az Akadémia aulájából, ahonnan a nemzet nagyjait: Deák Ferencet, Arany Jánost temették, — kísérték utolsó útjára Goldziher Ignácot. Ott volt felravatalozva a nagy Mester drága teteme, egyszerű fekete lepellel letakarva, gyászpompa nélkül, ahogyan Goldziher Ignácnak külsőségeket negligáló egyszerű életéhez illett. Az aula megtelt a nemzet, a kormány, az akadémia és a többi tudományos intézetek, a főváros, hitközségek és kultur-egyesületek képviselőivel felekezeti különbség nélkül.

„Ez a felekezet nem lehet az utolsó.“

Dr. Fischer Gyula főrabbi mondta az első gyászbeszédet, könnyek között méltatta a nagy veszteséget, amely a tudományt, a nemzetet és a zsidóságot érte, meghatott szavakkal vigasztalta a gyászoló családot és mindazokat, akik ebben a mély gyászban osztoznak. Büszke önérzettel kell gondolnunk mindenkor arra, hogy Goldziher Ignác a világ legnagyobb orientalistája a zsidó nép fia volt és semmiféle csábítás nem tántoritotta őt rendithetetlen hitében. Bármit mondjanak az ujabban felmerülő vádak és rágalomok, az a felekezet nem lehet az utolsó, amely a tudománynak és az emberiségnek olyan fiakat adott mint Goldziher Ignác!

Dr. Fischer beszéde után Lazarus mester a héber gyászdalba kezdett és a magyar tudományos akadémia aulája megtelt héber zsoltárok akkordjaival. Azokkal a melódiákkal, amelyek Juda törzséből fakadtak, de vigaszul szolgált a fájdalomban és szenvedésben az egész emberiségnek. A kórus rázendített Patai József gyászénekére: „Ha Te, Isten...“ Utána dr. Feleki Béla a hitközség nevében mondott búcsut a nagy halottnak. A pesti hitközség nevében, amelyhez olyan szoros kötelékek fűzték Goldziher Ignácot.

„A huszonharmadik zsoltár.“

Azután dr. Balogh Jenő volt igazságügy-miniszter, az akadémia főtitkára lépett a ravatal elé, meghajtotta az Akadémia zászlaját a nagy halott előtt, akiben az ember ép oly nagy volt, mint a tudós. — De meghajtom zászlómat — mondotta — a hívőlélek előtt is, aki halála előtt arra kérte hiveit, hogy énekeljék el neki a királyi zsoltárköltőnek ama héber zsoltárát, amely Bethlen erdélyi fejedelem kancellárjának, Péchi Simonnak magyar fordításában így hangzik: „Isten az én pásztorom, azért nincsen fogyatkozásom...“

Ezt a huszonharmadik zsoltárt mondották el hivei a halottas házban és ezt mondotta el Heller Bernát dr., a zsidó gimnázium igazgatója az utolsó búcsukor a temetőben.

„Az egyetlen, amit a külföld irigyel tőlünk.“

A Pázmán Péter tudományos egyetem nevében dr. Siegescu, a bölcsészeti kar dékánja mondott búcsut az egyetem világhírű professzorától. „Ha van valami, amit a külföldön irigyeltek Magyarországtól, az Goldziher Ignác volt. Tizenegy egyetem, közöttük a bonni, az oxfordi, a cambridgei stb. vetekedtek

Aranyért minden hirdetett árnál 3 koronával grammonkiut többet fizetünk. Brillánsér és ezüstér mindenkinél többet fizetünk.

GELLÉRT TESTVÉREK órá- és ékszerészek
Budapest, VI., Eötvös-u. 6.

érte és szerették volna tőlünk elcsábítani. De ő rendíthetetlen hűséggel kitartott Magyarország mellett. Pedig ha engedett volna a világvárosi egyetemek meghívásának, bizonyára örvedetesebb körülmények között következett volna be a halála, mint ahogy itt nálunk történt. A legnagyobb áldozatot hozta Goldziher Ignác a hazáért, hogy itt maradt és itt dolgozott egy fél évszázadon át. Egyetemi tanárságának 50 éves jubileuma lett volna néhány hét múlva, ünnepelni akartuk a mestert, de a halál elragadta őt tőlünk most, amikor olyan nagy szükség lett volna az ő tekintélyére, az ő összeköttetéseire. És vajjon kivel mással bizonyíthatuk volna leghatósabban a külföld előtt Magyarország kulturfőlényét, kivel mással, mint Goldziher Ignácnak világhíres nevével! Ősz van odakint, — fejezte be szavait Siegescu, — de a szivekben mintha új tavaszi sugarak kezdenének derengeni, egy új élet sugarai, amikor az emberek mind testvériesen fognak kezefogni egymással Hazánk felépítésében.“

„Minden fajú, nyelvü és vallásu tanítványok.“

Ezután a tanítványok nevében dr. D á v i d mondott hálát a nagy Mesternek azokért a tanításokért, amelyekkel a tudomány csarnokába bevezette mindazokat, akik hozzá fordultak utmutatásért. A világ minden részéről, minden nyelvü, fajú, nemzetiségü és vallásu tanítványok lelkei sereglenek össze Goldziher ravatala köré, hogy meggyászolják a Mestert, aki a tudománynak sugarait szétárasztotta az egész világba.

Az egyetemi hallgatók nevében Janicsék István mondott utolsó Istenhozzádot. Azután felémelték a koporsót héber zsoldárok között és virágkoszorus kocsiktól kísért gyászmenet megindult a Dohány-utcai templom felé, ahol dr. Hevesi Simon mély fájdalomtól remegő hangon vett bucsut tőle a zsidóság nevében. Azután tovább haladt a menet a Rákóczi-uton ki a temetőbe, ahol dr. Blau Lajos igazgató mondott mély hatásu gyászbeszédet a szeminárium nevében, amelynek évtizedeken át professzora volt. Utána dr. Büchler Sándor, kit rokoni kötelekek fűznek a nagy Mesterhez, a család nevében mondott bucsut. Dr. Gábor Gyula főtitkár a pesti izraelita hitközség nevében bucsuzott a nagy halottól, aki negyedszázadig volt a pesti izraelita hitközség főtitkára. Az „Ezrah“ és a Zsidó Főiskolai Hallgatók Szövetsége nevében dr. Hevesi Ferenc mondott emelkedet szavakkal utolsó istenhozzádot. Egy török-tatár tanítványa, aki távol országból jött hallgatni a nagy Mestert, a muzulmánok nevében vett bucsut Goldziher Ignáctól, akit az izlám „legnagyobb“ tudósának nevezett. Dr. Weisz Mór a Pesti Chevra Kadisa nevében, Weisz Lajos a szemináriumi hallgatók nevében bucsuzott.

Aztán leeresztették az egyszerű gyalultatlan deszkakoporsót, a megásott sirba és a föld magába zárta a világ egyik legnagyobb tudósának és emberének tetemét, a lelke pedig itt marad, itt lebeg közöttünk, mint örök erő, amely a zsidó géniust új örök alkotásokra termékenyíti.

Az erdélyi rabbik országos értekezlete.

— Kolozsvári tudósítónktól. —

Az erdélyi zsidóság, a kényszerítő viszonyok hatása alatt elszakadván a magyarországi zsidóságtól és annak szervezeteitől, kénytelen volt egyházi és politikai jogainak biztosítása végett megteremteni a maga külön politikai, egyházi és kulturális szervezeteit.

A zsidóság politikai szervezkedése már igen előrehaladott stádiumban van, és egész Erdély zsidósága a *Zsidó Nemzeti Szövetségbe* tömörült, amely minden tekintetben méltán képviseli az itteni zsidóságot és igen gyakran jut abba a helyzetbe, hogy a román hatóságokkal szemben érélyesen kell sikraszállania.

Az egyházi szervezkedés terén most történtek csak az első lépések. Dr. Eisler Mátyás kolozsvári főrabbi és dr. Jordán Sándor szatmári főrabbi kezdeményezésére ez évi szeptember hó 20. és 21-én Kolozsváron országos értekezletre gyűltek egybe az erdély-bánáti neolog és statusquo rabbik és ez értekezleten igen fontos határozatokat hoztak.

Az országos értekezlet a kolozsvári hitközség dísztermében folyt le. Megjelentek többek között: Dr. Eisler Mátyás kolozsvári, dr. Jordán Sándor szatmári, dr. Lenke Manó lugosi, dr. Löwy Ferencz m.-vásárhelyi, Stern Adolf facsádi, dr. Vágvolgyi Lajos aradi főrabbi. Távolmaradásukat kimentették dr. Kecskeméti Lipót nagyváradi, dr. Drechsler Miksa temesvári, dr. Danzig máramarosszigeti rabbik és mások.

A megjelentek egyhangú kívánságához képest dr. Eisler Mátyás foglalta el az elnöki széket. Szükségesnek mutatkozott — ugymond — az országos rabbigyűlés egybehívása, hogy az új helyzetben tájékoztatást kereshessünk, életbevágó aktuális kérdésekről tanácskozzunk és egy országos szervezetet létesítsünk. A hitközségek világi vezetői is szükségesnek tartanak egy ilyen országos szervezkedést. Biztosítani kell a rabbik jogállását (befelé), az államségélyek folyósítását. A változott viszonyok folytán gondoskodni kell a succrescentiáról, az ország területén belül kell módot találni a rabbiképzésre (!)

Dr. Jordán a rabbiképzés tekintetében tárgyalásokat folytatott már az illetékes tényezőkkel, amit a gyűlés örömmel vesz tudomásul.

Az elnöklő főrabbi ezután a közoktatásügyi miniszter rendeletét teszi szóvá, mely szerint a zsidó iskolák vagy románul, vagy héberül és jidisül taníthatnak csak. Ez ugymond sérelmes intézkedés, mert a magyar anyanyelvü zsidóságot a román tannyelvre kényszeríti. A rabbikar ép ezért szükségesnek tartja a héber nyelvnek intenzív oktatását — az előbeszéd keretében szefard kiejtéssel.

Az értekezlet minden egyes hitközség feladatává teszi egy zsidó népiskola fenntartását. Szükségesnek tartja az egységes szervezés érdekében egy Országos Zsidó Tanügyi Bizottság alakítását.

Az erdélyi hitközségek országos szervezetbe tömörítendőek a zsidó tradíció alapján. Neolog és statusquo megkülönböztetések megszüntetendők. A szervezet paritásos alapon rabbik és világi vezetők együttes irányítása alatt áll.

Elnök ezután kifejti, hogy az erdélyi zsidóságnak bele kell kapcsolódnia a külföldi zsidóság szervezeteibe. Különösen hangsúlyozza az értekezlet hogy: